

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

Toimetus, tel. 430-23. Piiskopi 2.

Talitus, tel. 468-24. TALLINN, Toom-Rüütl 10.

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR
JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson
Sektsooni nõukogu esimees J. Jaakson
Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus
Sektsooni nõukogu esimees dr. E. Torasmäe
Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 8

Tallinn, 27. veebruaril 1940

VI aastakäik

SISU:

	Lk.
PÕLLUMAJANDUS	
Mesindus 1939. a.	134
TÖÖSTUS JA KAUBANDUS	
Väliskaubandus jaanuaris 1940. a.	135
Mineraalõlide tootmine 1939. a.	136
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	139
Peekoniturg	139
Tapaloomade- ja lihaturg	139
Toornahkadeturg	140
Kanamunaturg	140
Piimaturg	141
Teraviljaturg	141
Linaturg	141
Kartuliturg	142
Aedviljaturg	142
Kalaturg	142
VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID	
Puuviljasaak 1939. a. Saksas	143
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	144
VALISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Rahvamajanduse kaitseseadus Türgis	145
Sissetulekute üldise maksu sisseseadmine Itaalias	146
Riigikassa uute 9-aastaste tähtede emissioon	147
Itaalia endavarustamine kütte- ja põletusainetega	147
Itaalia-Kreeka kaubanduskokkulepe	147
Saksa varustamine toitaainetega	148
Uus rahvavaranduse kaitseseadus Hispaanias	148
Taanri rahvuspanga aruanne	148
Šveitsi tollitulud jaanuaris 1940. a.	148

CONTENTS:

	Page
AGRICULTURE	
Apiculture in 1939	134
INDUSTRY AND TRADE	
Foreign Trade in January, 1940	135
World Production of Mineral Oils in 1939	136
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	139
Bacon Market	139
Cattle and Meat Market	139
Rawhide Market	140
Egg Market	140
Milk Market	141
Grain Market	141
Flax Market	141
Potato Market	142
Vegetable Market	142
Fish Market	142
FOREIGN COUNTRIES	
German Fruit Crop, 1939	143
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	144
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Law for Protection of National Economy in Turkey	145
Italian Income Tax Regulations	146
Italy Issues New Government Bonds	147
Italy's Coal and Oil Supplies	147
Italian-Greek Trade Agreement	147
German Food Supplies	148
New Law to Protect National Property in Spain	148
Danish National Bank Report	148
Swiss Receipts from Customs Duties in January 1940	148

PÕLLUMAJANDUS

MESINDUS 1939. A. — APICULTURE IN 1939.

P. Kint.

Mesilastepidamine on arenenud viimase 20 a. jooksul väga silmapaistvalt. 1920. a. arvestati Eestis 15,0 tuh. mesilasteperet. 1925. a. oli mesilasteperede arv kasvanud juba kolmekordseks, s. o. 45,1 tuh. Mesilasteperede arvuline juurdekasv jätkus vahelduvalt ka kuni 1929. a., mil arvestati 48,0 tuh. mesilasteperet. 1929—39. a. oli aga mesilasteperede arvu suurenemine väga kiiretempoline. 1939. a. põllumajandusloendusel arvestati Eestis 106,0 tuh. mesilasteperet, seega kasvas nende arv 1929—39. a. 68,0 tuh. ehk 121%. Mesilasteperede arvu muutused ei ole üle riigi ühtlased, suurim juurdekasv 1929—39. a. oli Võrumaal — 167%, järgnesid Petseri — 147%, Saare — 138%, Valga — 132%, Viljandi — 131%, Harju — 125%, Pärnu — 121%, Lääne — 114%, Järva — 113%, Tartu — 111%, ja Viru — 96%. Mesilasteperede arvu suurenemine Kagu-Eestis oli seega silmapaistvaim. Ühtlasi võib tähendada, et nende arvu suurenemine oli üldiselt suurem L.-Eestis ja väiksem P.-Eestis. Ühtlasi oli ka L.-Eesti maades mesilasteperede arv suurem kui P.-Eestis. Mesilasteperede arv pindühikult osutus L.-Eestis suuremaks kui P.-Eestis. Võrdleva ülevaate saamiseks mesilastepidamise tihedusest on arvutatud mesilasteperede arv kogu maa pindalale maades, mille järgi mesilasteperede sagedus kujunes maades järgmiseks km²: Virumaal 1,70, Järva- 2,37, Harju- 2,07, Lääne- 1,84, Saare- 2,01, Pärnu- 2,26, Viljandi- 2,46, Tartu- 2,24, Valga- 2,72, Võru- 2,78 ja Petserimaal 2,23. Mesilasteperede arvu võrdlemine kogu maa-alaga on tähtis seetõttu, et mesilaste karjamaana esinevad peale põllumajandusmaa ka metsad ja muud maad. Ositanud maalolevate mesilasteperede arvu talundite arvuga selgus, et mesilasteperesid oli 100 talundi kohta: Virumaal — 68, Järva- 76, Harju- 70, Lääne- 65, Saare- 55, Pärnu- 99, Viljandi- 83, Tartu- 74, Valga- 83, Võru- 78, Petserimaal 35.

Mesilastepidamise kohta võiks mainida veel, et aasta-aastalt on raamtarude arv järjekindlalt suurenenud. 1925. a. põllumajandusloenduse andmeil selgus, et raamtarudes

on ligi 75% mesilasteperedest ja pisut üle 25% muis tarudes. 1929. a. põllumajandusloenduse andmeil oli raamtarudes ca 80% ja muis tarudes 20% ning 1939. a. põllumajandusloenduse andmeil oli raamtarudes üle 85% ja muis tarudes alla 15%. Raamtarude hulgas on enamus tarudest madalaraamilised, s. o. säärasead, kus raami kõrgus on väiksem kui laius.

Meetoodangud on tihedas seoses mesilaste karjamaa- ja ilmastikuoludega meekogumisaajal. Aastail, mil meekogumisaegne ilmastik on soodus, on ka meetoodangud suured ja vastupidi. Viimase 10 a. jooksul olid paremad meeaastad 1932 ja 1933. a., mil keskmine toodang pere kohta tõusis ligi 8 kg-le, kuid üldiselt on viimased aastad olnud meekogumiseks kaunis kehvad. Ilmastik kevadisel õitseaajal on olnud väga muutlik, mis ei ole jättnud mõjustamata meekogumist. Halvemaid aastaid meetoodangu suhtes oli 1935. a., mil keskmine meetoodang pere kohta langes 4,4 kg-le. 1936. a. saadi mett pere kohta 6,7 kg ja sealt peale on meetoodangud keskmiselt pere kohta aasta-aastalt langenud. 1939. a. oli meetoodang pere kohta väiksem kui aasta varem. M. a. meetoodangu madalust tingisid ebasobivad taimestiku õitsemistingimused. Ilmad olid liiga kuivad ja õied väga meekehvad. Riigi keskmiselt saadi mett pere kohta 5,9 kg e. a. 6,2 kg vastu, s. o. 5% vähem. Viimase 10 a. keskmiselt saadi mett 6,5 kg pere kohta, m. a. keskmine meesaak osutus seega sellest 9% madalamaks.

Maade järgi olid keskmised meetoodangud väga erinevad: Petserimaal saadi mett keskmiselt pere kohta 9,9 kg, Tartu- 7,4 kg, Lääne- 7,2 kg, Viljandi- 6,9 kg, Järva- 5,5 kg, Viru- 5,0 kg, Võru- 4,9 kg, Valga- 4,8 kg, Pärnu- 4,4 kg ja Harju- ning Saaremaal 4,3 kg.

Sõltuvalt mesilasteperede arvust ja keskmise meetoodangu kõrgusest pere kohta kujunes mee kogusaak suurimaks Tartumaal — 116,5 tn, järgnesid toodangu suuruselt Viru- 77,7 tn, Viljandi- 68,7 tn, Lääne- 63,2 tn, Võru- 55,0 tn, Pärnu- 52,0 tn, Harju- 50,5 tn,

Petseri- 41,7 tn, Järva- 38,9 tn, Saare- 25,6 tn ja Valgamaa 19,7 tn. Maalolevate mesilasteperede mee kogutoodang kujunes seega 609,5 tn-le; arvates juurde linnades olevate mesilasteperede meetoodangu 12,2 tn kujunes mee kogutoodang 1939. a. 621,7 tn-le e. a. 645,0 tn vastu, s. o. 4% väiksemaks kui aasta varem, olgugi et mesilasteperede arv suurenes e. a. 103 900-lt 106 000-le.

Mesilasteperede arv ja meetodang 1939. a.

	Mesilasteperede arv	Keskm. meetood. kg. pere kohta	Mee kogutoodang tn.
Viru . . .	13 166	5,0	77,7
Järva . . .	7 078	5,5	38,9
Harju . . .	11 744	4,3	50,5
Lääne . . .	8 781	7,2	63,2
Saare . . .	5 949	4,3	25,6
Pärnu . . .	11 825	4,4	52,0
Viljandi . . .	9 973	6,9	68,7
Tartu . . .	15 737	7,4	116,5
Valga . . .	4 112	4,8	19,7
Võru . . .	11 231	4,9	55,0
Petseri . . .	4 210	9,9	41,7
Kokku	103 806	5,9	609,5
Linnades	2 184	5,9	12,2
Üldse	105 990	5,9	621,7

Mett tarvitatakse peamiselt siseturul, kuna väliskaubanduses ei etenda see nimetamisväärt osa. Ositades m. a. meetoodangu elanike arvuga saame keskmise tarvituse elaniku kohta, mis oli 1939. a. 0,55 kg e. a. 0,58 kg vastu. Mesi ei oma ka siseturul eriti suurt liikuvust, kuna tarvitus on lokaliseerunud tootmispaikade lähemasse ümbrusse. Kaugemaile turgudele rändab suuremais mesilais toodetud mesi. Suurte mesilaste arv on aga

võrdlemisi piiratud. Meeturustamine teostub peamiselt meesaagihooajal ja selle lõpul. Suuremal määral on mett liikumas L.-Eestis ja L.-Eesti linnade turgudel, arvatud välja Tallinn kui suurim meetarvituskeskus. P.-Eesti linnade turgudel on mesi turukaubana ainult hooajati, kuna L.-Eesti linnade turgudel leidub seda peagu vahetpidamata. Meehinnad on üksikute turgude kui ka kuude järgi väga lahkuminevad. Tavaliselt on ta odavam suvel meevõtmisajal ja kallim talvekuul. 1939. a. maksus mesi suuremate linnade turgudel kg jaanuaris 164 s., veebr. — 167 s., märtsis — 164 s., apr. — 166 s., mais — 164 s., juunis — 164 s., juulis — 161 s., aug. — 160 s., sept. — 161 s., okt. — 171 s., nov. — 172 s., dets. — 178 s. ja aasta keskmiselt — 167 s. Võrreldes e. a. näitasid meehinnad 1939. a. tõusu aastast keskmiselt 4,4%.

Jälgides meehindu üksikute turgude järgi 1939. a. selgus, et aasta keskmiselt oli meehind kõrgem Viljandis — 188 s. kg, mida mõjustasid peamiselt talvised kõrged meehinnad. Tallinnas maksus mesi aasta keskmiselt 179 s. kg, kusjuures hinnad osutusid kõrge- maiks aasta lõpul. Paides ja Paldiskis maksus mesi aasta keskmiselt 175 s. kg, Tartus ja Pärnus — 168 s. kg. Valgas maksus mesi m. a. keskmiselt 162 s., Kuressaares 155 s., Rakveres 153 s. ja Võrus 151 s. kg. Kuidas kujunevad meehinnad edaspidi, on raske määratella. Praegu on meehinnad tõusutendentsiga ja on loota, et k. a. meehinnad tõusevad veelgi, kuna meetarvitus suhkru vähesuse tõttu võib suurenedä.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

VÄLISKAUBANDUS JAANUARIS 1940. a.

FOREIGN TRADE IN JANUARY, 1940.

Väliskaubanduskäive väärtuse järgi jäi k. a. jaan. pisut väiksemaks kui m. a. samal kuul. Vastupidiselt viimaseile kuile on sissevedu taas elavnenu, kusjuures väljavedu on tõmbunud samal ajal mõõdukalt tagasi. Koguselt esineb tõus sisse- kui ka väljaveos, kuid väljaveos siiski enam, peamiselt kaalult raskemate ja väärtuselt odavamate toor- ning

poolvalmisainete senisest suurema väljaveo tõttu.

Võrreldes m. a. jaanuariga vähenes väliskaubanduskäive 14,7 milj. kr-lt 14,5 milj. kr-le (1,4%). Tagasiminekut põhjustas väljavedu, kuna sissevedu osutas isegi väikest tõusu. Väljavedu langes 7,8 milj. kr-lt 7,4 milj. kr-le (5,3%), kuna sissevedu suurenes samal ajal

Väliskaubandus peartühmade järgi.
Foreign Trade According to Principal Groups.

	Jaanuar				1./I—31./XII			
	tn		1000 kr.		tn		1000 kr.	
	1940	1939	1940	1939	1939	1938	1939	1938
VÄLJAVEDU — EXPORTS:								
Elusloomad, toit ja maitseained, joogid	4 668	4 039	2 408	3 296	65 796	65 190	54 311	48 550
Toor- ja poolvalmisained	31 260	19 133	3 323	2 986	451 746	327 838	44 958	35 314
Valmissaadused	3 283	3 178	1 638	1 556	69 652	53 180	18 942	20 068
Väärismetallid ja -kivid	0	—	1	—	0	0	6	1
KOKKU — TOTAL:	39 211	26 355	7 370	7 780	575 194	446 208	118 217	103 928
SISSEVEDU — IMPORTS:								
Live animals, food products, stim. and bever.	6 584	3 530	985	499	33 523	101 387	10 138	12 265
Raw- and semimanufactured materials	8 381	9 745	1 608	1 891	184 700	213 775	25 346	27 387
Manufactured materials	4 681	6 148	4 466	4 476	35 641	54 931	64 901	67 270
Precious metals and stones	0	0	48	42	5	2	966	296
KOKKU: — TOTAL:	19 596	19 423	7 107	6 907	353 869	405 095	101 351	107 193

6,9 milj. kr-lt 7,1 milj. kr-le (2,9%). Väliskaubandusbilanss andis 263 tuh. kr-le ulatuva väljaveo ülejäägi 873 tuh. kr. vastu m. a. samal kuul.

Väljaveo tagasitõmbumise põhjustajaks on mullusest väiksem elusloomade ja toit- ning maitseainete väljavedu. Elusloomade ja toit- ning maitseainete müüki välisturgudel kahanes võrreldes m. a. jaanuariga 3,3 milj. kr-lt 2,4 milj. kr-le (26,3%). Teisalt on toor- ja poolvalmisainete väljavedu suurenenud, kasvades 2,9 milj. kr-lt 3,3 milj. kr-le (13,2%), kuna valmissaaduste väljavedu jäi 1,6 milj. kr-ga peagu m. a. jaanuari tasemele.

Sisseveetud kaupadest osutas suurimat aktiivsust elusloomade ja toit- ning maitseainete import, kuna toor- ja poolvalmisainete ost välisturgudelt jäi k. a. jaanuaris tagasihoidlikumaks kui m. a. samal kuul. Elusloomade ja toit- ning maitseainete sissevedu kasvas võr-

reldes m. a. jaanuariga 499 tuh. kr-lt 985 tuh. kr-le (97,4%), kuna toor- ja poolvalmisainete sissevedu langes samal ajal 1,9 milj. kr-lt 1,6 milj. kr-le (15,0%) ja valmissaaduste import jäi 4,5 milj. kr-ga m. a. jaanuari tasemele.

Väliskaubanduskäive jaanuaris 1939.—40. a.
Turnover of January Foreign Trade, 1939—40.

	Jaanuar		1./I—31./XII		1./I—31./XII % 1938 = 100
	1940	1939	1939	1938	
1000 kr. — In 1000 Kr.					
Väljavedu — Exports	7 370	7 780	118 217	103 928	113,7
Sissevedu — Imports	7 107	6 907	101 351	107 193	94,5
Käive — Turnover	14 477	14 687	219 568	211 126	104,0
Väljavedu ±					
Exports ±	+ 263	+ 878	+16 866	-3 276	
1000 tn — In 1000 Tons					
Väljavedu — Exports	39	26	676	446	123,9
Sissevedu — Imports	20	19	354	405	87,4
Käive — Turnover	59	45	929	851	109,2

MINERAALÖLIDE TOOTMINE 1939. A.

WORLD PRODUCTION OF MINERAL OILS IN 1939.

Sõja puhkemine Euroopas on mõjutanud ka mineraalõlide-tööstuse tegevust maailmas. Kuni mullu sügiseni osutas õliikonjunktuur maailma suurimaits õlitootmismaits üldiselt aeglast tõususuunalist liikumist. P.-Am. Ühendriigis, millised teatavasti on pidevalt avinud mineraalõlide maailmaturu-tingimuste kujunemisel mõõduandvat kaalu, arenes nõudmi-

ne õlitoodete järele üldiselt elavalt. Veel m. a. teisel veerandil osutas Ühendriigis toorõlitootmine tendentsi erakorraliseks suurenemiseks: näit. ulatus toorõlitoodang Ühendriigis m. a. jaan-veebr. keskmiselt 13 milj. tn le kuus, alates aga juba märtsist keskmiselt 15 milj. tn. kuus. Et vältida õlitoodangu tekkimist, asuti aug. toorõlitoo-

dangut drastiliselt piirama. Kui m. a. juulis toorõlitoodang Ühendriiges võrdus veel üle 15 milj. tn-ga, oli see aug. veel vaid veidi üle 10 milj. tn. Vastavalt teostatud tootmiskitsendusele kahanesid Ühendriiges ka toorõlitagavarade laoseisud tööstuses, mis kahtlemata omalt poolt näis Ühendriige õlitööstuse aukuutsema, probleemi (ületoodangu vältimine) lahendamisele aitavat kaasa. Seevastu jäi rafineeritud õlisaaduste tootmine Ühendriiges endiselt ulatuslikuks. Ent vaatamata sellele osutasid bensinihinnad väikest paranemist, võrreldes vastava hinnatasega eelnenud aastal.

Teisis õlitootmismaais, kus toodang osutus enamasti kontsentreerituks üksikute ettevõtete kätte, suudeti õlitootmist üldiselt arendada ja kohendada turunõudele vastavalt ning vältida juba ette õigeaegselt ületoodangu oht. Tähelepanu võtab Venezuelat, kus toorõlitoodang ulatus mullu keskmiselt 2,5 milj. tn-le kuus, Holl. Ida-Indiat — keskmiselt 650 000 tn kuus jne. Rumeenia õlitoodang mullu esimese 8 kuu jooksul osutus küll veidi madalamaks kui eelnenud aasta samal ajavahemikul, ent õlieksport näitas mullu I poolel siiski väikest tõusu. Naabermaais esinev ja üha suurenev nõudmine õlisaaduste järele aitas Rumeenia õlisaaduste eksporthindu igatahes märgatavalt parandada. Tõususuunalist liikumist osutas mullu toorõli tootmine ka NSVL-us. Mis puutub Eesti põlevkivitööstuse tootmistevõttesse mullu, siis ka siin toodeti põlevkivitoorõli igal kuul tunduvalt rohkem kui varem aastail vastavalt kuul. Ka välismaale turustati mullu Eestist põlevkiviõli kui ka bensini tähelepanuväärsest suuremas ulatuses kui eelnenud aastal.

Sõja puhkemine mullu sügisel on mineraalõlide turuolukorda mõnevõrra muutnud. P.-Am. Ühendriiges arvati algul, et Euroopa sõja mõjul suureneb oluliselt Ameerika õlieksport. Esialgne õlikonjunktuuri üldine kujunemine näis seda arvamusel ka põhjendavat. Õli- ja selle saaduste hinnad m. a. sept. tõusid järsult. Näit. tõusiski ameerika bensini eksporthind mullu sept. 6,50 cts-le gallon (fob, Gulf Coast), ulatudes alles mõni nädal varem vaid 4,75 cts-le. Hin-

natõus toimus üldiselt ka teisis spetsifikatsioonides. Mitmed eksporthindid püüdsid müügilepingute sõlmimisel jääda koguni ootavale seisukohale, lootes õlihindade veelgi suuremale tõusule. Ent lootused ses suhtes ei täitunud, kuna nõudmine ameerika õli ja selle saaduste järele üldiselt (arvatud välja vast kõrgemamihuslikud määrdeõlid) ei suurenenud arvatavas ulatuses. Ka osutus vaba tanklaevastiku tonnaaz võrdlemisi piiratuks, mis omalt poolt mõjus loodetud kõrgkonjunktuurile pidurdavalt. Kõige selle tagajärjeks oli, et vahepeal järsult kõrgeenenud mitmete ameerika õlisaaduste hinnad hakkasid taas nõrgenema.

Mainitud lootus õlisaaduste kõrgkonjunktuuriks mõjustas ameerika õlitootjaid, eriti aga rafineeritud õlisaaduste tootjaid laiendada oma tootmistevõtet tähelepanuväärselt, arvestamata seejuures nõudmise tegelikku kujunemist. Juba mullu suvel toimus bensini tootmise alal Ühendriiges intensiivne; sellele lisandus sügisel kõrgkonjunktuuri ootusel veelgi enam laiendatud tootmistevõttevus bensini alal, mille tagajärjel bensini laoseisud paisusid erakordselt suuriks. See asjaolu mõjustas muidugi bensinihindu suruvalt ka Ühendriiges. Ses mõttes võib väita, et senini on sõda igatahes mitmete tähtsamate õlisaaduste tootmist P.-Am. Ühendriiges kaudselt mõjustanud pigem teataval määral ebasoodsalt. Erandi moodustab küll määrdeõlide tootmine, nagu öeldud, eriti kõrgemamihuslike määrdeõlide tootmine; viimaste järele osutub nõudmine eriti tungivaks, mis on põhjendanud ka nende hindades enakordselt suurt tõusu. Näit. ameerika määrdeõli, milline maksus enne sõda 20,50 cts gallon (f. a. s. New York) tõusis m. a. lõpupeole 42,00 cts-le, kallinedes seega üle 100%.

P.-Am. Ühendriigest erinevalt arenes mineraalõlide tootmine ja turustamine mullu Rumeenias. Toorõlitoodang Rumeenias ulatus 1938. a. üle 6,6 milj. tn. Õlitootmismaade hulgas maailmas seisab Rumeenia 6. kohal, järgnedes P.-Am. Ühendriigile, NSVL-le, Venezuelale, Iraanile ja Holl. Ida-Indiale. Rumeenia õlitoodangu osatähtsus

moodustab õlitoodangust maailmas siiski vaid 2,4%.

Hilisemal ajal on korduvalt arutletud Rumeenia õliallikate ulatust ja piisavust. On üldiselt levinud vaade, mille järgi üldise seniniavastatud õliallikaist maailmas pidavat jätkuma veel vaid ümmarguselt 20-ks aastaks. Rumeenia õliallikate suhtes on sellelaadseid ennustusi tehtud veelgi pessimistlikumalt. Juba 1932. a. hinnati mitmete vastavate uurijate poolt Rumeenias endas Rumeenia õliallikate jätkuvust veel vaid ca 7—10 aastaks. Tegelikult näitabki Rumeenia õlitoodangu areng viimasel 3—4 aastal teatavat langussuunda. Kui veel 1919—36. a. Rumeenia õlitoodang kümnekordistus, osutab see alates 1936. a. sügisest võrdlemisi tugevalt kahanemist. 1936. a. ulatus Rumeenia õlitoodang veel 8,7 milj. tn-le, 1937. a. — 7,1 milj. tn ning 1938. a. — 6,6 milj. tn. Esialgsed andmed m. a. kohta näitavad, et ka mullu õlitoodang võrreldes eelnenud aastaga veidi kahanes veelgi. Paljud asjatundjad on aga arvamusel, et Rumeenia õlitoodangu tagasihmnek viimaseil aastail on olnud tingitud seal leiduvate õliallikate veel puudulikkusest uurimisest ja ekspuataeerimisest (kasustamisest olevat senini üldiselt vaid pealminised ja keskmised maaõlikihid). Tõenäolisi õlivälju hinnatakse Rumeenias vähemalt 200 000 ha (Rumeenia kuningl. geoloogia-instituudi poolt hinnatakse võimalikke õlivälju koguni 1 milj. ha).

Sõja puhkemise järel on nõudmine Rumeenia õli ja selle saaduste järele muutunud eriti intensiivseks, seda suuresti ka Saksa poolt. Rumeenia on õliga varustanud tavaliselt mitmeid maid Euroopas. Näit. oli 1938. a. kogu Rumeenia õlieksportidist suunatud Saksa 17%, Itaaliasse — 14%, Inglise — 13%, Prantsusse — 7%, Egiptusse — 7%, Kreeka — 5%, Ungarisse — 4,5%, Jugoslaaviasse — 3,4% jt. Õliimport Rumeeniasst evib mitmes Euroopa maas mõõduandvat kaalu. Jugoslaavia, näit., on tavaliselt kogu oma mineraalõlide impordi teostanud Rumeeniasst. Ka Ungari ja Bulgaa-ria, samuti ka Itaalia ja Šveitsi, õliimportid on Rumeenia evinud tegelikult võrdlemisi kõrget osatähtsust. Itaalia, näit., im-

portis Rumeeniasst mineraalõlisisid üle 20% vastavast üldimportidist.

Kuna Rumeenia õlitoodang mullu vastavalt intensiiveerunud nõudmisile ei suurenenud, tõusid hinnad pärast sõja puhkemist õige ulatuslikult. Mitmete rumeenia õlitoodete hinnad m. a. sept. allates kahakordistuisid, vaatamata sellele, et ka enne mainitud tõusu hinnatase osutus võrdlemisi kõrgeks. Näit. rumeenia bensiin, milline maksus veel enne sõda (aug. lõpul) 66 š 6 d tn ning m. a. jaan. koguni 56 š 8 d, tõusis m. a. dets. 114 š-le. Rumeeniai petrooleum, mis maksus enne sõda (aug. lõpul) 44 š 9 d, tõusis dets. 84 š-le tn. Ka teiste õlide hinnad tõusid ligikaudu samas ulatuses.

Kuna P.-Am. Ühendriiges oli mineraalõlide tööstusel mullu mitmeti raskusi paljude toodete turustamisel ning osalt drastiliste abinõudega püüti vältida õlitoodanguohtu, ei suutnud Rumeenia õlitööstus kõiki esinenud nõudmisi kaugeltki rahuldada, olles sügisel realiseerinud kõrgete hindadega pea-gu kõik laotagavarad.

Mineraalõlide tööstuse tulud P.-Am. Ühendriiges osutuisid mullu kogu aasta ulatuses madalamaiiks kui 1938. a. M. a. viimasel veerandil olevat tulud küll märgatavalt suurenenud, teataval määral intensiiveerunud müügiivõimaluste kui ka veidi paranenud hindade tõttu. Eriti soodsas olukorras ses mõttes nenditakse ameerika määrdõlide tööstust. Ent m. a. viimasel veerandil mõnes osas paranenua turuolukord üldiselt ei suutnud Ühendriige mineraalõlide tööstuse koguaastase tulu kujunemist mõjustada kuigi nimetamisväärselt.

Missugust mõju on sõda avaldanud väljaspool P.-Am. Ühendriike teotsevate rahvusvaheliste õlikontsernide tulu kujunemisele, on üldiselt raske hinnata. Arvatakse siiski, et nende tulud m. a. sügisest alates ei ole osutunud madalamaiiks kui eelnenud aasta samal ajal. Jaemüügihinnad enamikus mineraalõlide tarbimismais osutuisid enam vähem stabiilseiks, samuti ka läbimüügid ei ole olnud madalamad kui aasta varem. Paljudes mais on mineraalõlide läbimüük osutunud ka tunduvalt suuremaks kui eelnenud aastal. Ühtlasi tuleb ka märkida sõja puh-

kemisest saadik paljudes mais ettevõetud mineraalõlide tarvituse ratsioneerimisi, millele järgi õlide tarvitust tsiviilotstarbeks tunduvalt piirati. Paljudes mais ei ole ses suhtes piirdutud ühekordse korraldustega, vaid tarvituse ratsioneerimisi on vahepeal mitmeti muudetud. Näit. Prantsuses, kus sõja puhkemisest saadik on bensiinitarvituse alal kehtinud võrdlemisi liberaalne ratsioneerimine, on see tänava jaanuaris kitsendatud juba tunduvalt enam. Suurtööstuskäitistele, transpordi-kontsernidele jt. (nn. B-kategooria)

ria) ei tohi bensiinitarvituse norm ületada 200 l jõuvankri kohta. Era-jõuvankrite jaoks oli kõrgemaks normiks jaan. ettenähtud 80 l jõuvankri kohta. Samalaadseid ratsioneerimisi eriti bensiini eratarvituse otstarbeiks on teostatud enamikus mais Euroopas. Mis määral mainitud tarvituse piiramine tasakaalustub suurenenud nõudmistega peamiselt sõjalisiks otstarbeiks ning reserveide moodustamiseks, ei ole praegu veel võimalik selgitada.

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÖITURG. — BUTTER MARKET.

M. n. ebasoodsate transportolude tõttu jäi või väljavedu ära, mistõttu eksportvõihinna noteerimine lükkati järjekordselt edasi:

Siseturul maksus m. n. või s. kg:

Tallinnas	—	lauavõi 215—221,	kõõgivõi 190—210
Tartus	—	„ 215—221,	„ 195—200
Vihjandis	—	„ 220,	„ 200—210
Valgas	—	„ 221,	„ 190—210
Pärnus	—	„ 215—220,	„ 200—210
Rakveres	—	„ 215—221,	„ 200—210
Narvas	—	„ 215—221,	„ 200—205

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekon- ja elussigade turul seisund muutuseti. Kuigi jääolude ja seega merevedudega on tekkinud raskusi, loodavad meie eksporttapamajad saada neist esialgu üle ning jätkuvad sigade vastuvõtmist ja tapmist normaalselt.

Elussigade hindadeks noteeriti samale ajavahemikule endiselt: kuni 120 kg rasked 72 s. eluskaalu-kg, 120—161 kg rasked 80 s. eluskaalu-kg ja raskusega üle 161 kg 72 s. eluskaalu-kg.

Sead raskusega 90—110 kg eluskaal, sõltuvalt ekspordivõimalusist, võivad minna ekspordiks kas elussigadena või tapetult.

26. II — 2. III s. a. maksavad Lihaekspordi ühistapamajad põllupidajatele peekon-sigade eest järgmisi hindu s. kg:

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60 —72 kg.	104	99	98	Sise-
55,5—59 „	99	95	89	туру-
72,5—75 „	99	95	89	hinnad
75,5—80 „	95	91	88	

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. oli turul kauplemine elav kõigi liha-liikidega ning mõni päev nõudmine ületas pakkumise. Eeltoodust tingituna paranesid hinnad peale lambaliha kõigi lihaliikide juures. Tapaveiste juures paranesid keskmiste lehmade hinnad 4 s. ja teiste sortide juures 2 s. liha kg-lt.

Nädala keskmiselt maksus suurmütügil veiseliha:

Suured pullid: rammusad 59—62 s. ja keskmised 57—59 s. kg.

Väiksemad pullid: rammusad 57—60 s., keskmised 56—57 s. ja lahjad 54—56 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid suuremad pul-

lid 35—39 s. ja väiksemad pullid 32—34—36 senti kg.

Lehm ad: nuumatud 62—67 s., rammusad 57—62 s., keskmised 48—54 s., lahjad 43—47 s. ja praak (rebaseile) 37—43 s. kg; eluskaalu järgi alates lahjadest 25—32—37—40 s. kg.

Mullikad: nuumatud 62—67 s., rammusad 57—60 s., keskmised 54—57 s. ja lahjad 44—52 s. kg. Eluskaalu järgi 31—34—36—40 s. kg.

Turustades veiseid lihakaalu alusel, kus nahk ja pudemed jäävad ostjale, tuleb noteeritud liha-kg hinnale arvata viimaste arvel juurde lehmadel 11—12 s. ja pullidel 12—14 s.

Vasikad tapetult ühes naha ja pudemetega maksusid: nuumatud 70—75 s., ram-

musad 60—65 s., keskmised 52—55 s. ja lahjad 48—52 s. kg; eluskaalu alusel vastavalt sordile 35—40—47—56 s. kg.

Lammaste pakkumine väike, nõudmine üle keskmise. Tapetud lambad maksusid: rammusad 75—82 s., keskmised 70—75 s. ja lahjad 65—70 s. kg.

Eksportlambaliha hindu ei noteeritud, kuna väga halbade transportolude tõttu Rootsiga jääb lambaliha-eksport Rootsi ära.

Sigade pakkumine keskmine. Hinnad kõvenesid 2 s. liha kg-lt. Tapetult maksusid noored ja rasvasead 100—104 s., lihasead 95—100 s. ja poeginud emised 86—88 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid noored ja rasvasead 80 s. ja lihasead 78 s. kg.

TOORNAHKADE TURG. — RAWHIDE MARKET.

Toornahkadeturg püsib endiselt kindlal tasemel. 23. II s. a. noteeriti Börsikomitee juures toornahkadele 26. II — 2. III s. a. franko vastuvõtupunkt järgmised hinnad:

Veisena had, värsked I sort pulli- 110 s. kg, lehma- ja mullikanahad 90 s. kg, II sort pulli- 100 s. kg, lehma- ja mullikanahad 80 s. kg ja praaknahad 65 s. kg; soolatud I sort pulli- 130 s. kg, lehma- ja mullikanahad 110 s. kg, II sort pulli- 115 s. kg, lehma- ja mullikanahad 96 s. kg ja praaknahad 82 s. kg. Tendents kindel.

Vasikana had, kuivad I sort, kerged värskest kuni 3,5 kg kr. 4.80 tk., II sort värs-

kelt raskemad kui 3,5 kg ühe kg hind kr. 1.55 ja III sort praaknahad kr. 3.00 tk. Tendents selgusetu.

Lambana had, I sort OJ kr. 4.10 tk., II sort J kr. 3.50 tk., III sort L kr. 2.75 tk., IV sort K kr. 2.25 tk. ja V sort praaknahad kr. 0.80 tk. Tendents kindel.

Hobusena had, I sort soolatud 17 kg rasked ja üle ning värskest 20 kg rasked ja üle kr. 13.— tk., II sort soolatud nahad alla 17 kg ja värskest alla 20 kg rasked kr. 9.— tk. ja III sort soolatud ja värsked praaknahad kr. 5.— tk. Tendents kindel.

KANAMUNATURG. — EGG MARKET.

Välisurgudel jätkus m. n. kanamunahindade paranemine. Nii kujunes meie eksportmunade kalkulatsioonihinnaks 114 s. kg e. n. 107 s. vastu, tõustes seega 7 s. kg kohta. Riiklikult kindlustatud hinna tõttu noteeriti meie eksportmunadele endine hind, s. o. 130 s. kg franko kogumispunkt. Siseturu- ja väikeste kanamunade hinnad jäid samuti endisiks, s. o. vastavalt 120 s. ja 90 s. kg franko kogumispunkt.

Nagu teisel põllumajandussaaduste turgul, on ka kanamunaturul seisundi kujunemist mõjustanud erakorralised asjaolud. Kui nn. normaalseil aastail kanamunade hinnad välisurgudel dets. alates kuni maini näitasid pea-

gu pidevat langust, on k. a. veebr. avaldunud tunduv tõus. Nii tõusid kanamunade hinnad viimase 2 nädala jooksul välisurul 25 s. kg kohta ehk 28%. M. a. samal ajal saime kanamunade eest välisurul 60 s. kg, s. on 54 s. kg vähem kui nüüd, seega on üldine olukord saadavate hindade suhtes kanamunaturul k. a. veebr. olnud tunduvalt soodsam kui m. a. samal kuul.

Siseturul maksusid kanamunad m. n. s. paar:

Tallinnas	15—19	Pärnus	15—17
Tartus	17—19	Rakveres	18—19
Viljandis	15—18	Narvas	22
Valgas	16—20		

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahinnad püsivad. Piimahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 26. veebruaril s. a. Börsikomitee juures noteeriti Tallinna kohta lahtisele piimale endised hinnad, s. o. I valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 14 senti liiter ja müügil piimaatööstustele 13 s. l. II valiku rõõskpiim müügil piimakauplustele 12 s. l. ja müügil piimatööstustele 11 s. l. Nõudmine piima järele oli m. n. tagasihoidlikum; piima juurdetulekuga nõudmine ja pakkumine on jõudmas tasakaalu.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes m. n. senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinnas	18—20	—	15—17	14—15
Tartus	17—18	14—15	—	13—14
Narvas	16	—	—	13
Pärnus	19	15	—	14
Rakveres	17	—	—	13
Valgas	16	—	—	13—13

TERAVILJATURG. — GRAIN MARKET.

Teraviljahinnad, müüsed juba nädal varem hakkasid tõusma, näitasid ka m. n. tõusu. Suurem oli hinnatõus nisul ja väiksem rukkil ning maisil. Võrreldes m. a. samaaegsete hindadega on teraviljahinnad tänavu kõikjal kõrgemad.

riti m. n. keskmiselt nisuhinnaks 89,38 c. buš. e. n. 86,46 c. vastu, s. o. 13,69 kr. kv e. n. 13,23 kr. vastu ehk 3,8% hinnatõusu.

Maisihinnaks Chicagos noteeriti m. n. keskmiselt 57,08 c. buš. e. n. 56,21 c. vastu, s. o. 9,37 kr. kv e. n. 9,23 kr. vastu ehk 1,5% hinnatõusu.

Rukkihinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 69,43 c. buš. e. n. 67,68 c. vastu, s. o. 11,40 kr. kv. e. n. 11,11 kr. vastu ehk 2,6% hinnatõusu. Winnipegis oli hinnatõus pisut tagasihoidlikum; seal noteeriti m. n. keskmiselt rukkihinnaks 75,59 c. buš. e. n. 74,29 c. vastu, s. o. 12,41 kr. kv e. n. 12,20 kr. vastu ehk 1,7% hinnatõusu.

Sisemaa-linnade turgudel oli teraviljaga kauplemine tagasihoidlik. Hinnad jäid piima enam-vähem e. n. tasemele. M. n. lõpul maksusid teraviljasaadused sisemaa-linnade turgudel s. kg:

Nisuhinnaks noteeriti m. n. keskmiselt Chicagos 104,15 c. buš. e. n. 100,80 c. vastu, s. o. 15,96 kr. kv. e. n. 15,44 kr. vastu ehk 3,4% hinnatõusu. Winnipegis noteeriti

	Rukis	Nisu	Oder	Kaer	R.-jahu	N.-jahu
Tallinn	20	25	19	14	20	30
Tartu	17	21	16	12	18	30
Viljandi	16	20	14	10	19	28
Valga	18	22	16	11	19	27
Rakvere	16	20	11	10	18	28
Pärnu	16	20	15	13	19	27

LINATURG. — FLAX MARKET.

Linaturg oli viimasel nädalal endiselt vaikne. Ka Belgia linaturul oli tegevust vähe, sest hinnad on tagasihoidlikumad ja külmad takistasid linaharimist.

linakokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja laatu s. kg-lt.

Ka meie linaturgudel on tegevus vaiksem, sest tagasihoidlikumad hinnad on muutnud ostjad ettevaatlikemaks ja meilgi on külm ilm takistanud linaharimist. Kui ilm soojenevad ja linaharimine on taas võimalik, peaks lina turuletulek muutuma elavamaks.

	Võru- ja Põlvaal	Mujal Eestis
R	198	188
HD	189	179
D	180	170
OD	171	161
LOD	162	152
H	153	143
Takk I sort	123	
Takk II sort	123	
Takk III sort	111	
Takk IV sort	96	
Ehitustakk	20—25	

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 23. II k. a. Tallinna Börsil noteeriti

Tendents vaikne.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

M. n. lõpul ilmad juba soodustasid enam kartulite kokkuvõtmist. P.-Eesti piiritusvabrikust suurem osa veel töötab. Mõned vabrikud, millised alustasid varem tööd, on juba valmistanud omad normid piiritust ja lõpetanud töö. Samuti on lõpetanud töötamise vabrikud, kus piirkonnas ei jätkunud kartuleid piirituse valmistamiseks.

Kartulihindades m. n. ei olnud eriti kõikumusi. Enamuses vabrikuis maksti 16—18 s. tärklise-kg. Raudteejaamades vastuvõetud kartuleist maksti peamiselt kr. 3.50 kv.

K. a. külm talv on tunduvalt pidurdanud kartulikaubandust euroopa riiges. Mitmete suurlinnade varustamine kartulitega on muu-

tunud väga raskeks. Veebr. teisel poolel on ilmastik muutunud siiski soodsamaks.

Hollandis kui suuremas kartulite väljaveeriigis vähenes m. a. kartulite väljavedu. Kui 1938. a. veeti üldse kartuleid välja 286 500 tn, siis 1939. a. — 235 460 tn. Ühes üldväljaveoga on läinud tagasi ka seemnekartulite väljavedu. 1939. a. seemnekartulite eksport oli 119 922 tn 153 735 tn vastu 1938. a. Suurem osa, ca 112 000 tn, 1939. a. seemnekartulite väljaveost eksporditi sept.-det. Peamised ostjad on Prantsuse, Belgia ja Saksa, kuid m. a. veeti rohkesti seemnekartuleid ka Šveitsi, Itaaliasse j. m.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Õunu on pehmete ilmade tõttu toodud müügile üsna rohkesti. Kõige rohkem pakutakse liivimaa, sibulõunu ja nõutakse neist jaemüügil keskmise mihuse juures 35—55 s. kg. Tartu roosõuntest ja tšernogusist nõutakse kuni 60 s. kg. Müügil on näha ka veel üsna hästi säilinud antonovka-sordiseid õunu, milledest nõutakse kuni 50 s. kg.

Peagu kõigi köögiviljade hinnad on m. n. jooksul tõusnud, arvatud välja sibulad ja porgandid, millede hinnad on jäänud endisiks, sibulail isegi veidi nõrgenenud. Peakapsa ja hapukapsa hind on tõusnud 5 s. kg-lt ja neist nõutakse nüüd kuni 40 s. kg. Samuti on tõusnud peedi- ja kaalikahinnad.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 23. II järgmiselt:

Õunad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, ilma riikliku juurdemaksuta, franko kokkuostupunkt, talisordilised I valik 45 s. kg ja II valik 38 s. kg. Tendents püsiv.

Sibulad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 21 s. kg. Tendents kindel.

Jõhvikad, eksportkõlblikud, pakkimiskuludeta, franko kokkuostupunkt 32 s. kg. Tendents püsiv.

Konservkurgid, eksportkõlblikud franko ladu Tallinn ca 5 kg neto plekktoosides kr. 2.70. Tendents rahulik.

Võrreldes e. noteeringuga 9. II on I valiku õunte hind tõusnud 12 s. ja II valiku õunte hind 10 s. kg-lt. Konservkurgide hind on tõusnud ca 2 s. kg-lt, sibulate ja jõhvikate hinnad on jäänud endisiks.

Tallinna turul maksusid 26. II s. kg.:

Õunad	25—60	Peet	20—25
Jõhvikad	50	Porgand	25—30
Sibulad	25—30	Rõigas	200—225
Peakapsas	35—40	Tomatipüree	200—250
Hapukapsas	35—40	Kuivatatud õunad	160—220
Kaalikas	20—25	„ ploomid	300—400

KALATURG. — FISH MARKET.

M. n. valitses kalastusoludes endiselt ebasoodus seisund. Sügav lumi jää ja käredate külmad ei võimaldanud korralikku püütiki. Vääriskala-toodang suurtis rahuldada vaevalt siseturunõudeid, kuna väljaveos esines ainult siseveteahvenat ja -turska.

Siseturul püsivad paremate kalasortide

hinnad endiselt kõrged. Nädala lõpul pehmenenud ilmade tõttu oli märgata kalahindades väikest langust. Nii mitmeid I valikku kohta 120—140 s. kg. II valikku kohta — 100—110 s. kg.

Elav nõudmine püsib ahvenal, mida oli ka müügil suures valikus. Suured ahvenad

I valikus maksusid 55—60 s. kg, keskmised ja väiksemad 30—50 s. kg. Rannikul maksti kalureile I valiku ahvenast 35—37 s. kg, II valiku ahvenast 20 s. kg.

Räimekaubanduses kauba vähesuse tõttu valitses nõrk tegevus.

Noodakalastus annab väikest saaki, kuna räimepiüük võrkudega toimub piiratud ulatuses Narva lahes, mistõttu müügihind püsib endiselt kõrgel: Tallinnas 40—50 s. kg, Tartus 43—50 s. kg, ja Narvas 40—45 s. kg.

Tursasaak rahuldav. Nõudmine kauba järele on elav ja hinnad on tarbijale soodsad, Tallinnas terve kala viisi 13—25 s. kg, lõigatult 25—30 s. kg, fileena 50—60 s. kg.

Soolakala-kaubanduses värske kala vähesuse tõttu valitses elav tegevus.

Soolasilk müüdi 25—35 s. kg, reastatult 35—40 s. kg, turska—25 s. kg, kilu 90—100 s. kg, kilu viirtsitatud, soolatud 3 kg plekk-nõus 280—300 s, soolasiig 100—140 s. kg.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad s kg.

	Tallinn, 28. II	Tartu, 28. II
Koha, I valik, värske	120—140	120—130
Koha, II valik, „	100—110	—
Siig, „	80—100	100—120
Haug, „	60—90	60—80
Latikas, „	50—70	50—70
Ahven, „	30—65	20—50
Särg, „	30—35	15—18
Kiisk, „	30—35	25
Luts, „	40—50	40—45
Linask, „	50—60	—
Vimb, „	50—60	—
Räim, „	48—50	45—50
Tursk, „	18—25	30
Tursafilee, „	50—60	—

VÄLISMAA MAJANDUSTEATMEID

PUUVILJASAAK 1939. A. SAKSAS.

GERMAN FRUIT GROF, 1939.

Puuviljasaak Saksas kujunes küllaldaseks ja osutus lõplikult isegi paremaks kui võis arvata eelkokkuvõtte järgi. Lõplike kokkuvõtete järgi, millised tehti riigi endise pindala kohta ühes Austriaga, kujunes puuvilja kogusaak 37,3 milj. kv-le, s. o. 1,5 milj. kv. suuremaks kui eelkokkuvõtete järgi. Keskmised saagid osutusid enamuses pisut suuremaiks kui eelkokkuvõttele, ainult õuna- ja pinnisaak jäi võrdseks viimase eelhinnanguga, kuna pähklitoodang puult jäi väiksemaks 0,4 kg. 1939. a. saak ületas kaugelt e. a. ja ka 1933/38. a. keskmised saagid ning läheneb ligikaudu 1934. a. rekordsaagile.

Õunasaak puult tõusis 30,1 kg-le, kusjuures kõrg- ja pooltüvikute saak oli 32,5 kg, madaltüvikult 16,8 kg ja spaleerpuult 7,1 kg. Õunte kogusaak oli 20 677 000 kv. e. a. 3 891 000 kv. ja 1933/38. a. 13 670 000 kv. vastu, s. o. 51,3% suurem viimase 6 a. keskmisest.

Pinnisaak oli keskmiselt 24,0 kg puult, kusjuures kõrge- ja pooltüvikult saadi 27,3 kg,

madaltüvikult 14,2 kg ja spaleerpuult 6,5 kg. Pirmi kogusaak oli 6 960 000 kv. e. a. 1 856 000 kv. ja 1933/38. a. 6 450 000 kv. vastu, s. o. 7,9% suurem viimasest.

Maguskirsse saadi riigikeskmiselt puult 16,4 kg e. a. 2,6 kg ja 1933/38. a. 13,4 kg vastu, seega suurenes m. a. saak võrreldes e. a-ga mitmekordselt ja võrreldes 1933/38. a. keskmisega 22,4%. Maguskirsi kogusaak kujunes 1 488 000 kv-le e. a. 198 000 kv vastu.

Hapukirsisaak puult oli m. a. 14,1 kg e. a. 3,3 kg ja 1933/38. a. 8,9 kg vastu. Hapukirsisaak suurenes m. a-ga võrreldes ca neljakordselt ja 1933/38. a-ga võrreldes 58,4%. Hapukirsi kogusaak oli m. a. 1 428 000 kv. e. a. 274 000 kv. vastu.

Ploomisaak oli 1939. a. 13,6 kg puult e. a. 5,6 kg ja 1933/38. a. 13,3 kg vastu; e. a-st oli m. a. saak seega rohkem kui kahekordselt suurem ja 1933/38. a. keskmisest saagist 2,3%. Ploomikogusaak oli 5 654 000 kv. e. a. 1 945 000 kv. ja 1933/38. a. 4 909 000 kv vastu.

Aprikoosisaak 1939. a. oli 18,6 kg puult e. a. 0,8 kg ja 1933/38. a. 6,7 kg vastu, seega oli 1939. a. saak eriti suur võrreldes eelmiste saakidega. Aprikoosi kogusaak tõusis 172 000 kv-le e. a. 7 000 kv vastu.

Virsikusaak puult oli 14,6 kg e. a. 1,0 kg ja 1933/38. a. 9,1 kg vastu, seega oli 1939. a. virsikusaak e. a. omast 14 korda ja 1933/38. a. keskmisest 60,4% suurem. Virsikute kogusaak

oli 694 000 kv e. a. 26 000 kv. ja 1933/38. a. keskmise 224 000 kv. vastu.

Pähklisaak puult oli 1939. a. 13,0 kg e. a. 2,4 kg ja 1933/38. a. 11,9 kg vastu, seega e. a. saagist ca 6 korda ja 1933/38. a. keskmisest 9,2% suurem. Pähkli kogusaak 1939. aastal tõusis 231 000 kv-le e. a. 39 000 kv ja 1933/38. a. keskmise 213 000 kv vastu.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

15. veebruaril 1940. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i>		1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
kuld: rahas ja kangides	40 921 391,20	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 270 038,89
välisraha	4 639 015,93	3. Eri-tagavarakapital	4 122 865,94
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	1 322 812,96	4. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatähed liikvel	62 085 705,—
kaubavekslid	19 229 708,64	b) jooksvad arved:	
põllumajandusl.	2 373 783,59	valitsuse	18 208 482,16
metsatööstusl.	18 918,95	pankade	9 920 535,26
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>		teised	4 005 676,28
valitsusele	—	5. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	21 457 362,30
teistele *)	25 523 011,19		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 450 650,86		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	23 602 374,41		
	<u>126 080 665,83</u>		<u>126 080 665,83</u>

Kattevara vahetõrd jooksvate kohustustega: } 48,35%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 753 470,79
Includes Ekr. 753.470,79 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTEERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

TURGI.

Rahvamajanduse kaitseseadus Türgis.

Law for Protection of National Economy in Turkey.

K. a. 26. jaan. avaldati ning jõustus Türgis rahvamajanduse kaitseseadus, mis annab valitsusele laiad võimupiirid majanduse ja riigikaitse tugevdamiseks erakordseis oludes. Erakordseiks oludeks selle seaduse mõttes loetakse: 1) üld- või osalist mobilisatsiooni, 2) Türgi osavõttu sõjast, 3) sõda võõrriikide vahel, mis võiks puudutada ka Türgit.

Kui erakordsete olude saabudes valitsus peab tarvilikuks mainitud seadusega temale pandud kohustuste ja volituste täitmise, asub ta seaduste eeskirjade rakendamisele, informeerides sellest avalikkust ja Türgi rahvuskogu. Samuti peab valitsus informeerima avalikkust ja rahvuskogu, kui pärast erakordse olustiku lõppemist ta otsustab loobuda mainitud eeskirjade rakendamisest.

Koostöö loomiseks üksikute asjastuhvitatud ministereeriumide vahel moodustatakse eriline koordineerimisnõukomisjon, mille ülesandeks on töötada välja rahvamajanduse kaitseseaduse põhjal valitsuse poolt tehtavate otsuste ettevalmistamine. Vastuvõetud otsuste teostamine toimub asjaomase ministereeriumi ja kaitseseaduse alusel loodavate asutiste kaudu. Rahvamajanduse kaitseseaduse alusel on valitsusel riigikaitse ja elanikkonna tarviduste rahuldamise kindlustamiseks järgmised kohustused ja õigused: vallvata tööstus- ja kaevandusala ettevõtete tegevuse üle, kohustades neid tarbe korral oma ettevõtteid laiendada ja toodangut suurendama. Valitsus võib nõuda, neilt ettevõtteilt tootmiskavade esitamist või määrata ise toodangu ulatuse, liigid ja mihuse, arvestades ettevõtete tootmisvõimet ja erakordse olustiku nõudeid. Valitsus varustab tööstus- ja kaevandusala ettevõtteid tarviliku tööjõuga, eriteadlaste ja tööliste näol, mis on vajalik toodangu tõstmiseks ettenähtud tasemele. Selleks võib valitsus seada sisse kodanikele töökohustuse.

Töölisile, eriteadlastele, ametnikele ja muile tööstus- ja kaevandusala ettevõtteis teotsevalle töövõtjale on keelatud lahkuda oma töökohtadelt mõjuva põhjusega.

Kodanikud, kes rakendatakse tööle tööko-

hustuse alusel, saavad tehtud töö eest tasu vastaval tööajal kehtivate normaaltasunormide alusel. Valitsus võib kohustada tööstus- ja kaevandusala ettevõtteid müüma oma tooteid hinna eest, mis peale normaalse tootmiskulude sisaldavad ka teatud kasuprotsendi.

Valitsusel on õigus anda tootjale laenu raha, toorainete või abiainetega. Valitsus võib soetada rahvamajandusele ja riigikaitsele vajalikke varusid, või rekvireerida õiglase hinna eest eravaldusse kuhjunud varusid ja ositada need vahelkassade, firmade vahel, milliseil on mainitud materjalidest puudus. Samuti võib valitsus talitada tootmisvahenditega (masinad jne.), ostes neid õiglase hinnaga ettevõtteilt, kus nad seisavad jõude, ning müües ettevõtteile, kus neid vajatakse.

Tööstus- ja kaevandusala ettevõtteid, millised ei ole lõplikult valminud, seisavad, on jäetud maha või ei ole töökorras, võidakse valitsuse poolt seada töökorda omanike arvel.

Valitsusel on õigus koondada eravalduses olevaid kaevandusi ja neid ise käitada maksimaalse maagitoodangu saavutamiseks. Samuti võib valitsus võõrandada neid ettevõtteid, milliseil ei täideta antud korraldust, või kus keeldutakse tõstmast toodangut nõutud tasemele. Ettevõtete omanikud saavad õiglase tasu aja eest, mil nende ettevõtteid olid riigi käitada. Toodangu suurendamise tagajärjel tekkida võiva töövõtjate puudujäägi vältimiseks võib valitsus lubada, kuni 3 ületundi päevas ja ajutiselt tühistada naiste ning alaealiste töö kohta käivad kitsendavad eeskirjad.

Valitsus võib piirata vähemtähtsate kaupade sissevedu ja määrata sisseveoks vajalike kaupade kogused ja mihused. Elanikkonnale ja riigikaitse tarviduste rahuldamiseks vajalike kaupade sisseveo ning tagavarade kogumise võib valitsus teha ülesandeks üksikutele firmadele, andes neile selleks krediiti ja deviisi. Kahjud, millised seeläbi tekivad firmadele, arvatud välja nende endi süü läbi tekkinud kahju, hüvitatakse. Valitsusel on õigus anda rahvamajanduse ja riigikaitse hu-

vides igasuguseid korraldusi kaupade sisse- ja väljaveo ning sisekäibe kohta.

Seaduse kehtivusajaks keelatakse ütride töetmine valitsuse poolt määratavais linnades, asulais, sadamais ja raudteejaamades asuvailt kinnisvaradelt.

Valitsus võib määrata kindlailks teatavate siseturukaupade omadused ja hinna ülemmäärad ning võtta tarvitusele igasuguseid abinõusid kunstliku hinnatõetmise vältimiseks. Valitsusel on õigus piirata erasõidukite liiklust ja kasustada või osta neid ning põllumajanduslikke tööriistu õiglase tasu eest.

Iga põllumajanduses teotsevat kodanikku

võib riik kohustada töötama õiglase tasu eest riiklikus või eramajapidamises kuni 15 km kaugusel elukohast eeldusel, et kodaniku enda põllumajanduslik töö selle all ei kannataks.

Üle 500 ha suurusi maaomandeid, milliseis ei tegelda põllumajandusega, võib riik ise majandada vastava tasu eest. Ka külvipindade ositamine kuulub valitsuse kompetentsi.

Kõigi seaduses ettenähtud tööde teostamiseks antakse riigikassa poolt valitsuse käsutusse 25 milj. türgi naela suurune krediit.

Seaduse vastu eksijaid karistatakse 25—500 türgi naela suuruste rahatrahvidega ja 7 p. kuni 5 a. vangistusega.

ITAALIA.

Sissetulekute üldise maksu sisseseadmine Itaalias.

Italian Income Tax Regulations.

8. II k. a. jõustus sissetulekute üldise maksustamise dekreet-seadus.

Maksu suurus: 2% sissetulekust.

Maks võetakse füüsilisilt ja juriidilisilt isikult, itaalia kui ka välismaisilt kodanikelt, sissetulekult rahas, raha asendavais maksevahendis ja töötasu eest ka natuuras. Maksu alla käivad ka sisseveetavad kaubad. Tasumine toimub importija poolt.

Maksustamisest on vabastatud:

a) kapitalina sissetulevad summad, siia on arvatud ka kinnisvarade, ettevõtete, avalike ja era-väärtpaberite müügist laekuvad summad;

b) sissetulekud monopoliainete ja tembeldatud paberi müügist;

c) osamaksud sündikaatlikele ühinguile, osamaksud ja toetused rahvuslikule fašistlikule erakonnale ja tema organisatsioonidele, toetused usulisile, heategevaille, hoolekandele, kultuuri-, kasvatus-, haridus-, tervishoiuametisile;

d) riigile, maakonnile ja kommuunidele maksudena laekuvad summad;

e) riigile riigiettevõttest laekuvad summad;

f) intressidena kapitalidelt laekuvad summad;

g) palgad, toetused, pensionid;

h) kaupade väljaveost ja kaupade veost rahvusvahelisel turul laekuvad summad;

i) eraraudteede, trammi ja siseveete laevatseltside sissetulekud reisijate- ja kaubaveo alal;

k) leiva- ja piimamüügist, otseselt tarbijaskonnale, laekuvad summad;

1) poliitilise iseloomuga ajalehtede ja ajakirjade müügist laekuvad summad.

Maksustamisele kuuluvad ka tasud rahas või natuuras kinnisvarade rendile, üürile ja allüürile andmisel.

Maksu tasumine toimub isiku poolt, kelle kasuks laekub sissetulek.

Arvelt restoranides ja teisis sääraseis ettevõttest võetav maks ei või olla alla 20 tseentesimi.

Käesoleva 2%-se maksu alla kuuluvad ka sisseveetavad kaubad. Tasumine toimub importija poolt. Peale kauba enese hinna arvestatakse erilises dokumendis ülesantud veo-, pakkimis- ja kindlustamiskulud ning sisseveol ettenähtud maksud (tollimaks, väljalaadimismaks jne.).

Kaupade saabumisel postipakkides arvestatakse postipakki saatvas tollideklaratsioonis ülesantud kauba väärtus, millele samuti lisatakse juurde veo-, pakkimis- ja kindlustuskulud ning sisseveol ettenähtud maksud (tollimaks jne.).

Puuvillaste ja kunstkiududest saaduste väljaveol, millele juures makstakse tagasi toorpuuvilla või tselluloosi sisseveotoll, makstakse tagasi ka käesolev 2%-ne maks, millist võeti toorpuuvilla või tselluloosi sisseveol. Maksu tagasimaksmisel arvestatakse väljaveetavas kaubas sisaldatud puuvilla ja tselluloosi väärtus.

Riigikassa uute 9-aastaste tähtede emissioon.

Italy Issues New Government Bonds.

On avatud riigikassa uute 9-aastaste 5%-ste tähtede ettetellimine, milline kestab kogu veebr.

Uued riigikassatähed on 500-, 1000-, 2000-, 5000-, 10 000- ja 20 000-liirilised. Emissiooni-hind on 97.50 liiri saja liiri kohta.

Uusi riigikassatähti võib omandada ka siselaenuitiitlite kupongide vastu, milliste täht-aeg lõpeb 1. märtsil, 15. mail, 15. juunil ja 1. juulil 1940. a. Need kupongid loetakse see-juures üheõiguslikeks sularahaga.

1916. a. 5%-sed siselaenuitiitlid kuuluvad vastuvõtmisele nende nominaalse hinnaga. Isikud, kes konverteerivad mainitud tiitlid, saavad preemiana 2,50 liiri iga konverteeritud sajalt liirilt.

Iga miljardi seeria uute riigikassa tähtede kohta on määratud igal kuuel kuul kuni 1949. a. väljalooositavad preemiad: kaks preemiat à üks miljon liiri, kaks à 500 tuhat, neli à 100 tuhat, kaheksa à 50 tuhat, sada à 10 tuhat liiri.

Itaalia endavarustamine kütte- ja põletusainetega.

Italy's Coal and Oil Supplies.

1938. a. tootis Itaalia pruun- ja kivisütt kokku 2,25 milj. tn, 1940. a-ks peaks see toodang tõusma kuus poolteist milj. tn, et hilisemate aastate jooksul saavutada võimalikkuse piir 7 milj. tn-ga.

Samal ajal püütakse sütt nii palju kui võimalik asendada elektriga. 17 000 km Itaalia riigiraudteest ja 6 000 km eraliinidest oli juba 1939. a. 8 000 km elektrifitseeritud, millele igal aastal lisandub 1000 kuni 1500 km uusi elektrilise. Itaalia riigiraudteede sõetartvitus langes seetõttu 3 milj. tn-lt 1927. a. 1,8 milj. tn-le 1937. a. Elektrienergiat tarvitasid riigiraudteed see-eest 1938. a. 873 milj. kWt 1927. a. 241 milj. kWt vastu. Veel suuremad elektritarbijad on keemiatööstused, millised tarbivad peagu pool aastatoodangust. 1934.—38. a. kasvas elektrienergia-toodang 27% ning ulatub praegu 18 miljard. kWt aastas, 1942. a. tõuseb arvatavasti juba 22 miljard. kWt-le. Võrdluseks olgu mainitud, et 1929. a. toodeti Itaalias ainult 9,5 miljard. kWt. Sellest hoolimata peab Itaalia igal aastal vedama sisse ca 13 milj. tn kivisütt. Ilma autarkiliste vahendite tarvituselevõtuta oluks see arv 30 milj. või suuremgi.

Riigi varustamisel õliga ja selle saadus-

tega on püütud piirduda ainult tooraine-eks-pordiga välismailt, ehitades sisemaale ulatuslikke puhastus- ja töötlemistehaseid. Süsivesinikuvaese albaania õli töötlemiseks ehitati ulatuslikke hüdreerimiseadeldisi, millised tõstsid bensiini saamist 40%-lt 80%-le. Praegu on ehitusel tööstused pruunsöe hüdreerimiseks (ettenähtud toodang 185 000 tn) ning L.-Itaalias rikkalikult leiduva põlevkivi (11 300 tn) töötlemiseks. Loomulikult osutatakse erilist tähelepanu albaania õlile, pärast selle maa ühedamist Itaaliaga.

Samal ajal arendati alkoholiajamist peedi-suhkrust ning ameerika päritoluga, kuid Itaalias aklimatiseeritud suhkruhirsist, nii et 1940. a. peab toodang ulatuma juba 120 000 tn-le. Seda alkoholi segatakse bensiiniga 20%. Kuna see tõstab bensiini küttevõimsust 16%, tõuseb sellest menetlusest saadud sääst 36%-le. Ka Itaalia mägiseis osis leiduv maagaas võimaldas juba 1936. a. bensiinitarvitust säästa umbes 6%. Ka puugaas, mida kasustatakse eriti autobuste käivitamiseks, on võimaldanud säästa 5—6% bensiini. Itaalia andmete järgi kaetakse 1940. a. juba umbes pool aastast bensiinitarvitusest, mis tõuseb 600 000 tn-le, kodumaiste põletisainete või ase-põletisainetega.

Itaalia-Kreeka kaubanduskokkulepe. — *Italian-Greek Trade Agreement.*

Jaan. lõpul kirjutati alla Roomas Itaalia-Kreeka kaubanduskokkulepele, millelega laiendatakse Itaalia-Kreeka kaubandus- ja laevanduslepe 1926. a-st Itaalia-Albaania tolliuni-

oonile. Ühtlasi toimus nootide vahetus uute kontingentide kindlaksmääramisel kaubavahtusel Itaalia ja Kreeka vahel.

SAKSA. Saksa varustamine toitainetega. — *German Food Supplies.*

„Der Deutsche Volkswirt“ 26. I 40 kirjutab Saksa varustamisest toitainetega järgmist:

„Suur-Saksa vanariigi osa tootlustab end ise 83% ulatuses, Austria 75%, Sudeedimaa 80%, protektoraat 100% ja Poola 105%. Seega ei vaja poolakad ega tšehhid mingit varustamist vanariigi poolt ning Poola võib isegi varsti oma põllusaadustega varustada riigi teisi osi, tänu Saksa organisatsioonidele. Pealegi peitub põllumajanduses suuri tootmisvõime reserve, kuna 100 elaniku kohta on praegu põllumajanduslikku maad kasustatud vanariigis 42 ha, protektoraadis 46 ha, Austrias 64 ha ja Poolas 75 ha. Seega muutub Suur-Saksa ruum aasta-aastalt tugevamaks.

Mis puutub Suur-Saksa impordi, siis on võimalik suurt osa Inglisest, Prantsusest ja ülemere maist tulevast impordist katta sisseveoga Aasia mandriit. Kohvi-, tee- ja kakaoimport langeb ära, kuna neid jooke on saksa rahvas asendanud teistega. Rasvainete impordi me

aga säilitame. Mandžukuost on võimalik saada sojaube ning ühendus selle maaga on võimalik ka üle mandri. Saksa abiga on Kagu-Euroopa põllumajandus korraldatud ümber ning seatud sisse viljavaheldussüsteem, kusjuures kasvatatakse ka õlisaldavate seemnetega taimi, nagu sojaube, lina, kanepit, päevalilli ja puuvilja. Ka omil territooriumel saab Saksa suurendada rasvatoodangut. Seks laiendatakse Suur-Saksa riigis õliseemnete kasvatamist, kuigi seetõttu tuleb piirata õleotrade kasvatamist ning meie õlu ei tule enam nii paks nagu inglise oma või porter. Kui me siiski oleme piiranud rasvatarvitust, siis oleme teinud vaid seda, mida teeb ka Inglise ise. Kuna aga Saksa ning Kagu-Euroopa põllumajanduse ümberkorraldamise ning NSVL-u—Saksa koostöö tagajärjel meie võime arvestada tulevikus oma rasvaga varustamise paranemist, tuleb Inglises laevade tonnaži vähenemise tõttu veelgi piirata omi ratsioone.“

HISPAANIA. Uus rahvavaranduse kaitseadus Hispaanias.

New Law to Protect National Property in Spain.

Asjaarvaldatud seadusega riigistatakse kõik kodusõja vältel välismaale viidud riigile, organisatsioonile ja eraisikule kuuluvad väärt-paberid, ehited, kunstiesemed jm. varandused, millised asuvad veel välismaal ja millede tagasitoomiseks ei ole astutud veel samme. Välismaiste võimude poolt riigile üleantavad varandused pannakse välja vaatamiseks ning tagastatakse omanikele pärast omandiõiguse tõestamist. Riik ei vastuta käesoleva seaduse

rakendamise eest tekkinud kahjude eest. Mainitud seadus taotleb Hispaania rahvavaranduse kaitset, sest veel praegugi on mitmel pool välismaal suuri väärtusi, millised kodusõja ajal viidi Hispaaniast välja ja milliseid nende omanikud mõningail põhjusil ei ole veel saanud nõuda tagasi. Hispaania valitsus pidas seepärast otstarbekaks astuda ise samme mainitud varanduste tagasitoomiseks, ilma et eraomanikele sellest tekiks erikohustusi.

TAANI. Taani rahvuspanga aruanne. — *Danish National Bank Report.*

Taani rahvuspanga 8. II 40 aruanne näitab välismaksevahendite vähenemist 7,5-lt 7,3-le milj. kr-le. Samal ajal suurenesid vahutakohustised 600 000 kr-ga, ulatudes ca 55,5 milj. kr-le. See vähenemine on ees-

käät transpordiraskuste tagajärjeks, mis end annab päev-päevalt valusamini tunda Taani kaubavahetuses tema suuremate ostjasriikide — Saksa ja Suur-Britiga.

Rahakäive vähenes 31 milj. kr, 555 m.kr-le.

SVEITS. Šveitsi tollitulud jaanuaris 1940. a.

Swiss Receipts from Customs Duties in January 1940.

Tollivalitsuse üldtulud jaanuaris 1940. a. ulatusid 20,4 milj. fr. 1939. a. sama kuu 17,7 milj. fr. ja veebr. 15,8 milj. fr. vastu Üksikaineist saadi suurimat tulu bensini sis-

seveotollist. Tollitulude suurenemisest 2,7 milj. fr. järelduib sisseveo vastav suhteline suure-nemine.